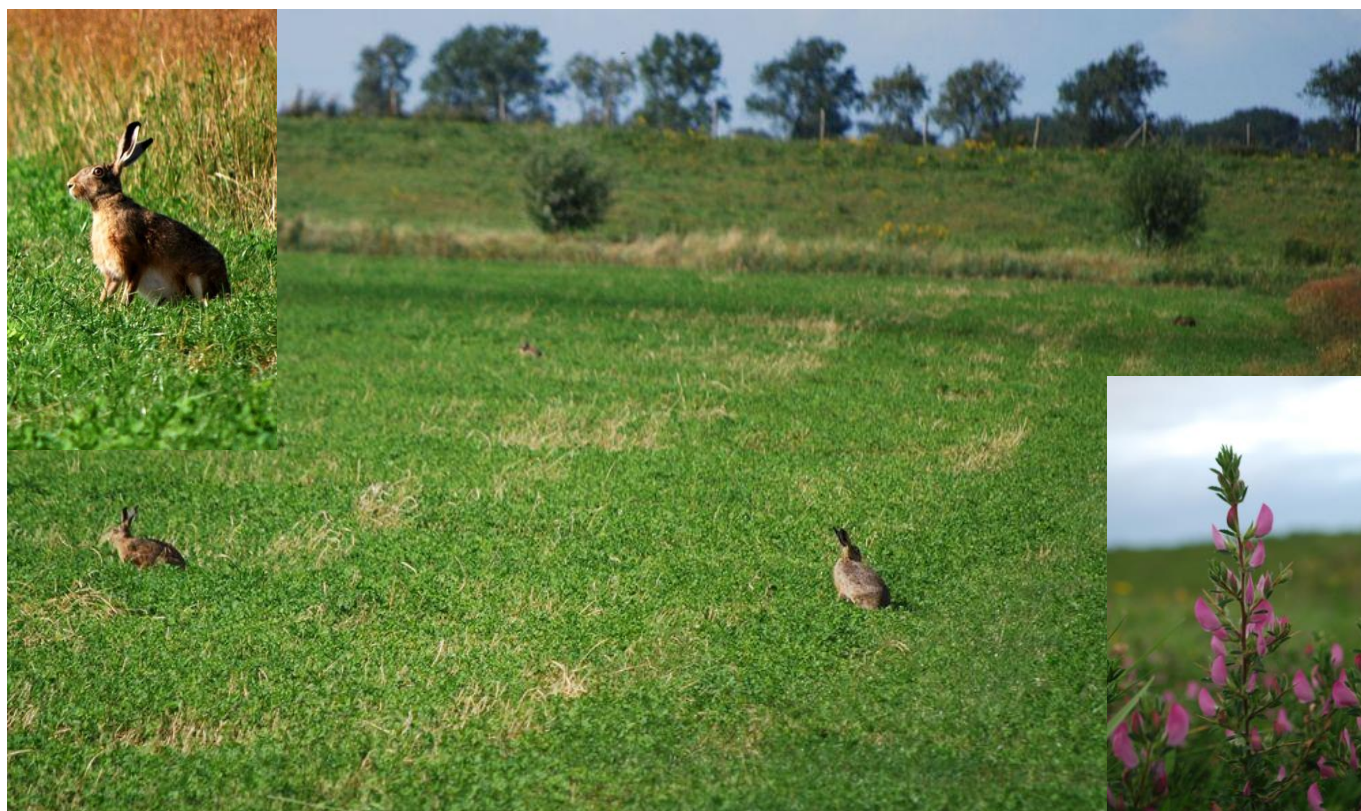

Muizeninventarisatie in “Weemoed”

Op het eiland Tiengemeten

in het weekend van 16 en 17 augustus 2014

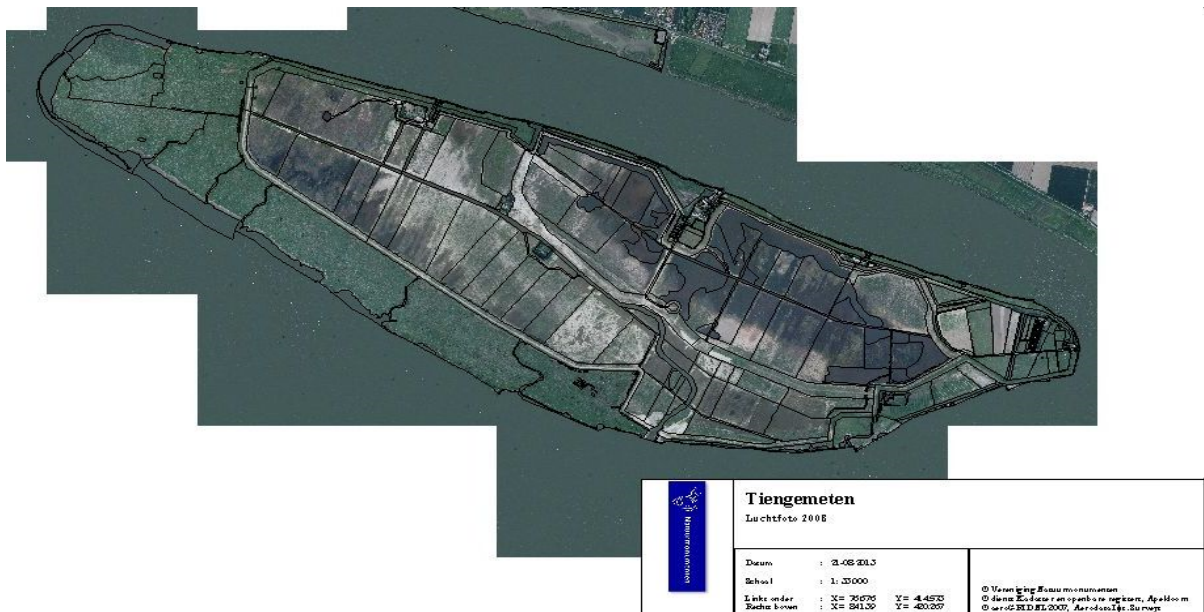

Door de werkgroep zoogdieren
van vereniging Hoekschewaards
Landschap

Muizeninventarisatie op het natuureiland Tiengemeten in het Haringvliet.
Coördinaten 083/416

LOCATIE:

Tiengemeten is een eiland in de provincie Zuid-Holland. Het maakt deel uit van de gemeente Korendijk. De naam duidt op de grootte: een gemet is een oude landmaat en omvat ruim 0,4 hectare. Het eiland was bestemd voor akkerbouw, maar is in 2006 door de Vereniging Natuurmonumenten ontwikkeld tot een natuurgebied.

Aan de zuidkant is een gat in de dijk gegraven; een groot deel van het eiland staat nu dagelijks onder invloed van de rivier. Verderop staat het water stil en ontstaat een uitgestrekt moeras. In de oudste polder van het eiland herstelt Natuurmonumenten het oude cultuurlandschap.

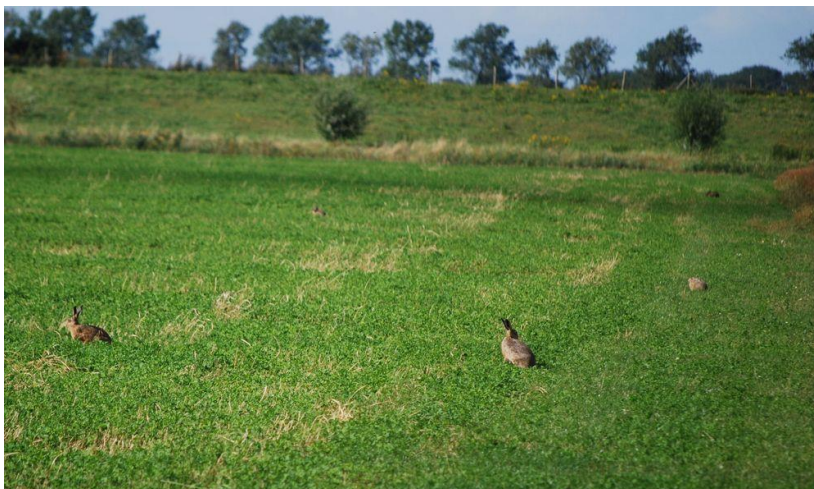
In deze oudste polder (Weemoed) is er voor gekozen om het beeld van de agrarische geschiedenis levend te houden. Er is landbouw en vee. Kortom een agrarisch landschap van voor de industrialisering.

DOEL VAN HET ONDERZOEK:

Het doel van deze inventarisatie is het vaststellen van de duurzame aanwezigheid van noordse woelmuizen (*Microtus oeconomus arvalis*) in het gebied. Tevens wordt gekeken naar welke andere soorten in dit terrein voor komen. De noordse woelmuis geniet de hoogste graad van bescherming, zowel landelijk als Europees. Het is de enige endem van Nederland en even zeldzaam als de reuzenpanda of Siberische tijger.

Voor 1990 waren op het eiland Tiengemeten geen andere woelmuizen bekend dan de noordse woelmuis. Helaas hebben andere soorten zoals de veldmuis (*Microtus arvalis*) hun intrede gedaan op het eiland. Dit zorgt zonder uitzondering dat de noordse woelmuis wordt terug gedrongen naar de randen van het veldmuizen leefgebied in de plas/dras zones.

VANGST METHODE:

In het weekend 16 en 17 augustus 2014 hebben leden van het Hoekschewaards Landschap, 70 Longworth en Heslinga muizenvallen geplaatst en gecontroleerd. De gebruikte Longworth en Heslinga vallen worden in heel Nederland gebruikt op dezelfde wijze en met ongeveer hetzelfde lokvoer. De vallen zijn in paren op 35 afwisselende locaties geplaatst met een minimale onderlinge afstand van ten minste 20 meter.

De vallen zijn op zondag 10 augustus 2014 neergezet met hooi en lokvoer maar nog niet scherp gezet; dit om de muizen te laten wennen aan de vallen.

De vallen zijn op vrijdagochtend scherp gezet.

Als lokvoer is gebruikt: appel, wortel, gebroken graan en meelwormen.

De 70 vallen stonden verspreid over het terrein in verschillende biotopen, variërend van akker tot ruigte vegetatie.

OMSTANDIGHEDEN:

Het weer tijdens de inventarisatie was onstuimig en regenachtig. De temperatuur lag tussen de 15 - 18 °C met wind oplopend tot 5Bft. Het was een koud en kil weekend

Het enige echte voordeel van deze omstandigheden, was dat de dazen en muggen zelden kwamen snoepen van ons bloed.

CONCLUSIE:

De locatie omvatte ook een strook waar een jaar eerder 2013 door Jan Alewijn Dijkhuizen noordse woelmuizen waren gevangen. De vraag dit jaar was of de noordse woelmuizen nog steeds aanwezig waren.

Wij hebben tijdens ons weekend geen noordse woelmuis kunnen aantonen.

Een aantal weken na onze vangst toonde Jan Alewijn Dijkhuizen alsnog noordse woelmuis aan op dezelfde locatie als vorig jaar. Het lijkt er dus op dat het beheer en de slootkanten op deze plaats een gunstige uitwerking heeft op de daar aanwezige noordse woelmuizen.

Tijdens ons onderzoek hebben we 10 muizen gevangen van twee soorten en families. Negen maal een Bosspitsmuis (*Sorex araneus/coronatus*) en eenmaal Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*).

ADVIES BEHEER:

- Op het huidige beheer valt weinig aan te merken.
- De noordse woelmuis toont aan (zie onderzoek J.A. Dijkhuizen 2014) dat hij zich handhaaft in een biotoop dat niet echt voldoet aan de verwachte voorkeuren. Handhaving van dit beheer op deze plaats en regelmatige monitoring zijn wel aan te raden.
- Het eiland Tiengemeten is ongeveer het best gemonitorde gebied van Nederland en Natuurmonumenten. Deze onderzoeken laten zien dat het loont ook rekening te houden met de kleine fauna.
- Mocht de mogelijkheid zich voordoen om op of in de directe omgeving van Tiengemeten eilandjes op te spuiten die permanent omgeven zijn door water en vrij gehouden van teveel bomen, dan biedt dat veel kansen voor vestiging van noordse woelmuis.
- Des te groter de dynamiek des te beter.

RESULTATEN:

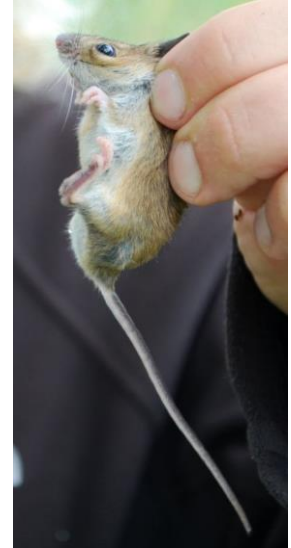
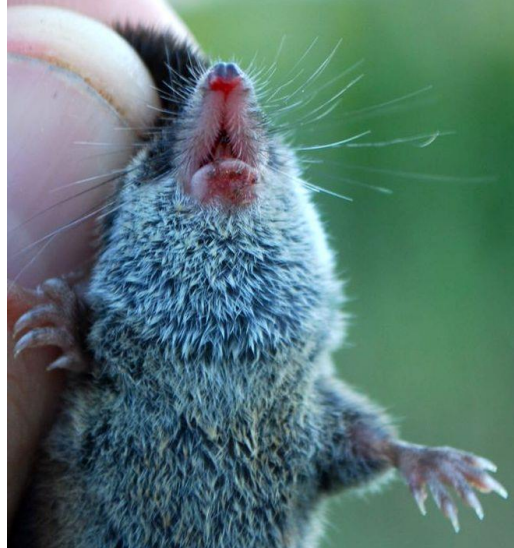
- ✓ De vallen zijn om de twaalf uur geleegd
- ✓ Begonnen is met een avond lichting
- ✓ Totaal zijn er vier lichtingen geweest
- ✓ Dit resulteerde in 2 soorten met een totaal van 10 vangsten
- ✓ 2 exemplaren zijn twee of meerdere malen gevangen

Bij een vangst worden de muizen gemeten, gewogen en gemerkt door wat vacht weg te knippen met een klein schaarje. Dit knippen gebeurt bij elke lichting op een andere plaats in de vacht.

DE GEVANGEN SOORTEN ZIJN:

Bosspitsmuis	(<i>Sorex araneus/coronatus</i>)	met 09 exemplaren.
Bosmuis	(<i>Apodemus sylvaticus</i>)	met 01 exemplaar.

De bosspitsmuis (*Sorex araneus/coronatus*), behoort tot de familie van de spitsmuizen (Soricidae). Deze familie valt weer onder de insecteneters. Deze familie van zeer beweeglijke diertjes met een snelle spijsvertering moet 0,75 tot 1,5 keer hun lichaamsgewicht per etmaal eten en kent in Nederland 6 soorten (waarvan drie, mogelijk vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de huisspitsmuis (HW), dwergspitsmuis (HW), gewone bosspitsmuis (HW) en/of de tweekleurige bosspitsmuis, alleen met DNA met zekerheid te determineren, veldspitsmuis en waterspitsmuis.

Zoals gezegd hebben deze muizen veel en vaak voedsel nodig. Vandaar ook de levende meelwormen bij het lokvoer.

De bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), behoort tot de familie van de ware muizen. Leden van deze familie zijn alleseters. In Nederland komen 6 soorten voor (waarvan vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de bosmuis (HW), grote bosmuis, huismuis (HW), dwergmuis (HW), zwarte rat en de bruine rat (HW).

ANDERE ZOOGDIER WAARNEMINGEN :

- Bij het uitzetten van de vallen zijn nog twee hermelijnen gezien.
- Tijdens de vangst zelf, waren er enorm veel hazen in “Weemoed” er zijn er meer dan 40 geteld.
- Verder nog 4 konijnen.

- ❖ De personen die hebben meegewerkt aan deze inventarisatie zijn:
André de Haas, Cees van den Berg, Lies Verstraten en Merijn van den Hoogenhoff.

- ❖ Hoekschewaards Landschap
September 2014
Tekst: Merijn van den Hoogenhoff
Foto's en kaarten: Google maps / Natuurmonumenten / Merijn van den Hoogenhoff